

К.Ю. Величко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
О.І. Печенка, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРІОРИТЕТИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сучасні міграційні процеси суттєво впливають на рівень життя та добробуту населення країни, кон'юнктуру ринку праці, етнічно-релігійний профіль українців та культурно-освітнє середовище. Євроінтеграційні прагнення України обумовлюють необхідність актуалізації положень державної міграційної політики з врахуванням сучасних тенденцій міжнародної міграції населення, наявності численних проблем, пов'язаних з міграційними процесами, оскільки відтік населення України за кордон та фоні його скорочення, посилює тенденції заробітчанства та міграція молоді. Крім того, війна на Донбасі та анексія Криму стали негативним міграційним стимулом для українців.

Саме тому проблематика формування міграційної політики в контексті євроінтеграції є вкрай актуальною. Різні аспекти міграції населення та формування міграційної політики були висвітлені у наукових працях В. Брич, П. Качмарчик, Н. Кочергіної, М. Лешіньської, Е. Лібанової, О. Малиновської, К. Матущик, І. Мельник В., Павлової, С. Пирожкова, О. Позняка, О. Новікової, Я. Пилинського, О. Поважного, М. Романюк, В. Рогового, В. Смолянюк, Г. Ситник, Є. Стадного та ін.

Дослідження проблем та перспектив формування державної міграційної політики України, а також існуючих поглядів щодо пріоритетних напрямів її розвитку, дає підстави стверджувати, що проблема регулювання міграційних процесів на міжнародному рівні та на рівні окремих держав, обумовлюється численними соціально-гуманітарними, економічними, політичними проблемами, проблемами безпеки (загрози терористичних актів, етнічно-релігійних конфліктів).

Міграційна політика має дві складові: міграційну еміграційну політику та міграційну політику щодо імміграції в Україну громадян інших країн. Базуючись на інформації соціологічних опитувань [5], можна зробити висновок щодо неоднозначного трактування українцями можливостей вільного переміщення до країн ЄС, в тому числі з метою працевлаштування. До соціальних чинників, які спричиняють міграційні процеси, можна віднести неналежні умови праці, відсутність можливостей до професійної самореалізації, неналежна якість системи освіти, тощо. Згідно з даними соціологічного опитування Інституту

Горшеніна, понад 40% економічно активних українців віком від 18 до 29 років готові виїхати з України заради більш оплачуваної роботи та кар'єрних перспектив. За даними опитування компанії GFK Ukraine, 8% громадян України (а це близько 3 млн осіб) найближчим часом будуть плани щодо трудової міграції за кордон. До прикладу, 5 років тому ця кількість була більш ніж удвічі меншою – 1,2 млн осіб [3]. Сприятиме міграції до країн ЄС також безвізовий режим, який отримала Україна. За статистичними даними, основні країни призначення працівників-мігрантів: Польща, Російська Федерація, Чеська Республіка та Італія. На них припадає близько 80% загальних потоків короткострокових та довгострокових трудових мігрантів з України [1]. Серед трудових мігрантів переважають чоловіки, найчисленнішими серед них є особи 30-44 років (понад 40%), більшість мігрантів походить із західних областей країни. Крім того, 41% трудових мігрантів мають середню або середню спеціальну освіту, 36% – вищу освіту. Також постійно зростає чисельність українців, які проживають на території ЄС. У 2015р. їх нараховувалося 905,2 тис. Вони становили понад 6% іноземців із третіх країн на території Євросоюзу. Найбільше українців проживали в Італії (238 тис.), Польщі (336 тис.), Німеччині (112 тис.), Чеській Республіці (113 тис.) та Іспанії (84 тис.) [2].

Відносно новою тенденцією еміграції українців є освітня міграція. Упродовж останніх двох років зростання чисельності українців, які виїхали на навчання за кордон, прискорилося. За даними щорічного моніторингу кількості українських громадян, які навчаються у закордонних університетах на денній формі навчання, що здійснюється аналітичним центром CEDOS (охоплює 34 країни світу), у 2013-2014 навчальному році за кордоном навчалися вже 47724 громадян України [4]. Найбільше з них у Польщі (15 тис.), Німеччині (9 тис.), Росії (6 тис.), Канаді (2 тис.), Чехії (2 тис.), Італії (1,9 тис.), США (1,5 тис.), Іспанії (1,4 тис.), Франції (1,3 тис.), Великобританії (1 тис.) [2].

Враховуючи євроінтеграційний вектор розвитку, нашої державі слід враховувати і провідні тенденції європейських міграційних процесів, систему міграційного законодавства ЄС щодо гармонізації власної нормативно-правової бази з відповідних питань.

Врегулювання міграційних процесів в Україні та їх контроль дозволять нашій державі продемонструвати готовність до цивілізованого входження до ЄС без значної загрози масового виїзду українців до країн Європи з відповідними супутніми ризиками нелегального міграційного руху наших громадян. При цьому, доцільним є не лише співробітництво України з міжнародними інституціями та організаціями, а налагодження двосторонньої та багатосторонньої співпраці з країнами світу з питань

врегулювання найбільш перспективних або найбільш проблемних міграційних потоків. При цьому укладання довгострокових угод про сприяння міграційному руху між Україною та розвинутими країнами, хоча і посилює еміграцію українських громадян за кордон, разом з тим, матиме низку переваг, серед яких зниження рівня нелегальної міграції та нелегального працевлаштування мігрантів, отримання ними досвіду роботи за кордоном, освоєнню нових технологій та обладнання, отримання сучасних професійних знань, а також посилення їх соціального захисту.

Список джерел інформації

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Міграція в Україні: факти і цифри 2016: доповідь Міжнародної організації з міграції Представництво в Україні) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr
3. Радчук О. У пастці економічної безвиході: нові ризики трудової міграції для України / О. Радчук // Слово і діло [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua>
4. Стадний Є. Кількість українських студентів за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.cedos.org.ua/uk>
5. Якщо Україна стане повноправним членом ЄС, які, на Вашу думку, переваги вона отримає у цьому разі? (соціологічне опитування) // Центр Разумкова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua>

А.М. Волосов, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ІННОВАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Умови економічних перетворень на сучасному етапі характеризуються посиленням процесів глобалізації та загострення конкуренції на всіх її рівнях, що вимагає від господарюючих суб'єктів пошуку нових напрямків і пріоритетів їх конкурентоспроможного розвитку.

Світові інтеграційні процеси змінюють акценти в конкурентній боротьбі, трансформуючи умови та інструменти формування конкурентних переваг. Ступінь стійкості конкурентної переваги обумовлена джерелами її формування та можливостями їх постійного вдосконалення і розширення. Нові вимоги до формування конкурентних переваг, передусім, висуваються сучасним етапом глобалізації та